KAPITEL 11

Brevröstning genom postbefordran eller genom bud

Bestämmelser om hur brevröstning via postbefordran eller via bud går till finns i 38 kap. 46–49 och 54–57 §§ kyrkoordningen samt i 31–36, 42–45 och 48 §§ Kyrkostyrelsens närmare bestämmelser om direkta val (SvKB 2004:1).

Möjligheten för alla att rösta genom brevröstning var en ny form av förhandsröstning som infördes vid kyrkovalet genom kyrkoordningen. Vid 2001 års val var det drygt 25 000 personer som använde den möjligheten.

I kapitel 10, avsnitt 10.1.2, framhålls att endast de som bor inom den valnämnds ansvarsområde (församlingen eller samfälligheten) som har beslutat att inrätta ett särskilt röstmottagningsställe får rösta på det röstmottagningsstället. Det kan alltså inte ordnas ett särskilt röstmottagningsställe för alla som vistas på ett sjukhus eller någon annan institution i de fall upptagningsområdet är större än en församling, om den inte tillhör en samfällighet, eller än en samfällighet. För den som inte själv kan ta sig till en röstningslokal är brevröstning den naturliga möjligheten att rösta.

Genom de ändringar i bestämmelserna om valet som beslutades av 2003 års kyrkomöte infördes möjligheten att rösta med hjälp av ett bud. Detta efterfrågades i viss utsträckning vid utvärderingen av 2001 års val. I kyrkoordningen talas om brevröstning dels genom postbefordran och dels genom bud. Detta beror på att den huvudsakliga skillnaden mellan de båda formerna att rösta är hur väljarens röst vidarebefordras, via posten eller via ett bud.

Ett bud kan lämna en väljares brevröst i alla de tre slags röstningslokaler som förekommer i kyrkovalet. Utöver de regler som gäller för röstning i olika slags röstningslokaler finns en särskild bestämmelse i fråga om röstning genom bud på en expedition för förhandsröstning. I det fallet gäller att väljaren, liksom vid röstning på ett särskilt röstmottagningsställe, skall tillhöra den församling eller samfällighet som utgör valnämndens ansvarsområde. Det finns inga andra bestämmelser om vem som kan vara bud än att han eller hon skall fyllt 18 år.

Det är särskilt i de fall någon har tänkt att rösta på valdagen men blir förhindrad, t.ex. genom sjukdom, under dagarna närmast före valet när det inte längre är möjligt att brevrösta som

möjligheten att rösta med hjälp av ett bud behövs. Under samma tid som expeditioner för förhandsröstning hålls öppna är det också möjligt att brevrösta. Därför saknas skäl att på sådana expeditioner kunna ta emot röster via bud från väljare oavsett bostadsort. Det bör vara i undantagssituationer som budröstning blir aktuell. I de flesta fall får det bedömas som enklare att lägga brevrösten på en brevlåda än att ett bud skall ta den till en röstningslokal.

En ytterligare förändring som beslutades av 2003 års kyrkomöte är vad som gäller när någon befinner sig utomlands och vill brevrösta. Den möjlighet som står till buds är brevröstning. De kuvert som finns för att skicka brevröster till stiftsstyrelserna är inte anpassade för dem som befinner sig utomlands. Det kan medföra svårigheter att på annat sätt skicka sin brevröst till rätt stiftsstyrelse. Den som befinner sig utomlands får skicka sin brevröst till Kyrkostyrelsen. Det har bedömts som enklare informationsmässigt att upplysa om en adress än om tretton olika. Detta innebär ingen ändring ifråga om utlandssvenskars rösträtt. Det krävs folkbokföring i Sverige för rösträtt. Den ändring som gjorts i kyrkoordningen avser endast att göra det enklare för den som tillfälligtvis och i samband med valet vistas utomlands.

11.1 MATERIAL SOM KRÄVS FÖR BREVRÖSTNING/BUDRÖSTNING OCH HUR DETTA TILLHANDAHÅLLS

För att kunna brevrösta, vare sig det sker via postbefordran eller via bud, måste väljaren liksom vid alla former av röstning ha en valsedel och ett valkuvert för varje val där han eller hon vill rösta. Härtill krävs ett ytterkuvert för brev- och budröstning och vid brevröstning via postbefordran ett omslagskuvert, som skall skickas in till stiftsstyrelsen. Detta skickas portofritt. Vid brevröstningen måste väljaren också ha sitt röstkort eftersom även detta skall finnas med i den försändelse som skickas till stiftsstyrelsen. Budet måste också ha med det om han eller hon skall lämna brevrösten på en expedition för förhandsröstning eller på ett särskilt röstmottagningsställe. Det bör även tas med till en vallokal.

Den som vill brevrösta bör få en fullständig uppsättning av det material som krävs för att kunna brevrösta. Därför finns ”brevröstningspaket” med följande innehåll:

* 4 blanka valsedlar, en av vardera slaget – vit, blå, rosa och gul
* 4 valkuvert
* 1 (ytter)kuvert för brev- och budröstning, *bilaga 11 d*
* 1 omslagskuvert för att skicka kuvertet för brevröstning tillsammans med röstkortet till stiftsstyrelsen, *bilaga 11 e*
* 1 informationsblad om hur brevröstning går till
* 1 informationsblad om hur det går till att rösta med hjälp av bud

”Brevröstningspaketen” skall finnas på alla pastorsexpeditioner eller motsvarande, på samtliga stiftskanslier och på kyrkokansliet. Vad som motsvarar en pastorsexpedition får avgöras av de lokala förhållandena. Det kan vara en församlingsexpedition eller annan lokal som har den karaktären att det är dit som väljarna kan antas vända sig för att få upplysningar och material från den församling de tillhör. Det väsentliga är att väljarna på ett så enkelt sätt som möjligt skall få tag på ett ”brevröstningspaket” och även kunna få upplysningar i övrigt om valet.

11.2 NÄR BREV- OCH BUDRÖSTNING FÅR ÄGA RUM

11.2.1 Genom postbefordran

Det finns inte något direkt fastställt datum när brevröstning kan påbörjas. Detta styrs av bestämmelserna om att väljaren måste ha sitt röstkort när han eller hon skall brevrösta. Röstkorten skall vara utsända till väljarna 18 dagar före valdagen. Det innebär den 31 augusti 2005. Senast den dagen och någon eller några dagar tidigare kan alltså brevröstningen påbörjas.

Väljaren skall skicka sin brevröst i så god tid

att den kan beräknas vara stiftsstyrelsen till handa senast onsdagen före valdagen. Det innebär att en brevröst som skickas inom landet i regel måste läggas på en postlåda före den sista tömningen på tisdagen den 13 september 2005.

När den som befinner sig utomlands behöver posta sin brevröst går naturligtvis inte att säga något generellt om. Den skall ha inkommit till Kyrkostyrelsen onsdagen i veckan före valdagen.

11.2.2
Genom bud

Eftersom ett bud skall överlämna brevrösten i en röstningslokal så kan röstning via bud ske samma tider som röstningslokalerna hålls öppna. Det innebär att ett bud kan lämna väljarens röst från och med måndagen andra veckan före valet till och med valdagen beroende på när expeditioner för förhandsröstning och särskilda röstmottagningsställen hålls öppna.

11.3
HUR BREVRÖSTNING GÅR TILL

Följande gäller för brevröstningen såväl genom postbefordran som genom bud.

Väljaren lägger en valsedel för varje val där han eller hon får och vill delta i ett valkuvert och klistrar igen detta.

1. I närvaro av två vittnen lägger väljaren sina valkuvert med valsedlar i ett kuvert för brev- och budröstning och klistrar igen detta. Om brevet skall lämnas med bud kan budet vara vittne.
2. På kuvertet för brev- och budröstning försäkrar väljaren genom sin namnteckning att han/hon för varje val lagt en valsedel i ett valkuvert och sedan i närvaro av de båda vittnena lagt valkuverten i kuvertet för brev- och budröstning och klistrat igen det.
3. På kuvertet för brev- och budröstning skriver väljaren sitt personnummer.
4. De båda vittnena intygar med sina namnteckningar att väljaren själv skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att försäkran inte är riktig.

Vid brevröstning genom postbefordran gäller härefter följande.

5. Det påskrivna kuvertet för brev- och budröstning läggs tillsammans med väljarens röstkort i ett omslagskuvert för brevröst och röstkort. Röstkortet läggs så att adressen till stiftsstyrelsen syns i omslagskuvertets fönster nere till höger och uppgifter om valnämnd, valdistrikt och väljarens nummer i röstlängden syns i fönstret uppe till vänster. Därefter postas omslagskuvertet.
6. I ett kuvert för att skicka brevröst till stiftsstyrelsen får endast läggas ett kuvert för brevröstning jämte röstkort från en väljare. Flera väljare kan alltså inte skicka sina brevröster till stiftsstyrelsen i samma kuvert.

Vid brevröstning genom bud gäller härefter följande.

5. Budet tar med sig det påskrivna kuvertet för brev- och budröstning tillsammans med väljarens röstkort till en röstningslokal. Om brevrösten skall lämnas på en expedition för förhandsröstning eller ett särskilt röstmottagningsställe måste röstkortet tas med.
6. Budet lämnar brevrösten i röstningslokalen och antecknar sitt namn, sitt personnummer och sin adress samt intygar skriftligen att väljaren skrivit under försäkran och att han eller hon inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt. Budet skall kunna legitimera sig. Se även avsnitt 10.4.2.

Ett vittne skall ha fyllt 18 år. Väljarens make eller barn eller makens barn får inte vara vittne. Det får inte heller väljarens sambo eller sambons barn.

11.4 BEHANDLING AV INKOMNA BREVRÖSTER

Stiftsstyrelsen bör om möjligt vidarebefordra försändelserna med brevröster som kommit in till den till respektive valdistrikt i så god tid att de finns hos valförrättarna när röstningen i vallokalen börjar. De som inte kan skickas ut behåller

stiftsstyrelsen för att räkna dem vid den slutliga sammanräkningen.

Stiftsstyrelsen ger närmare anvisningar om utskicket av förhandsröster till valdistrikten.

Behandlingen i vallokalen av de brevröster som kommit till vallokalen redovisas närmare i kapitel 12.